

Osamoduuli 3:

Ennakkoratkaisupyynnön esittämisvelvollisuus

Euroopan unionin
rahoittama

A. Milloin tuomioistuinten on esitettävä ennakkoratkaisukysymys ja milloin niillä on harkintavalta päättää itse?

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan nojalla sellaiset tuomioistuimet, joilla herää kysymyksiä unionin lainsäädännön tulkinnasta tai pätevyydestä, voivat esittää ennakkoratkaisukysymyksen Euroopan unionin tuomioistuimelle.
- Mutta siinä myös tarkennetaan, että sellaisten tuomioistuinten ”joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta kansallisen lainsäädännön nojalla” on esitettävä ennakkoratkaisukysymys Euroopan unionin tuomioistuimelle.
- Tästä määräyksestä on pääteltävissä, että siinä missä ylimmän oikeusasteen tuomioistuinten on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö, toiset tuomioistuimet voivat esittää sellaisen tarpeen tullen.
- Ylimmän oikeusasteen tuomioistuinten on esitettävä ennakkoratkaisukysymys koska ne ovat viimeinen mahdollisuus sellaisen esittämiseksi menettelyssä, jossa herää kysymys unionin lainsäädännön tulkinnasta tai pätevyydestä.

B. Tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta kansallisen lainsäädännön nojalla.

- Mitkä tuomioistuimet ovat ne ”joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta”?
- Niiden joukkoon kuuluvat oikeusjärjestelmien ylemmän asteen tuomioistuimet (esim. korkein oikeus, perustuslakituomioistuin, jne.)
- Näiden lisäksi niiden joukkoon kuuluvat myös alemman oikeusasteen tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta tietyissä menettelyissä.
- Termi ”muutoksenhaku” sisältää ne tapaukset, joissa ylemmän oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee voiko kanteen ottaa tutkittavaksi ([C-99/00, Lyckeskog](#)).
- Mutta Euroopan unionin tuomioistuin on selventänyt, että silloin kun ylemmän oikeusasteen tuomioistuin saa kanteen, joka koskee oikeuskysymystä, johon sisältyy mm. ennakkoratkaisupyynnön esittäminen Euroopan unionin tuomioistuimelle, ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen on huomioitava onko ennakkoratkaisukysymyksen esittäminen tarpeellista arvioidessaan ottaako kanne tutkittavaksi vai ei ([C-144/23, Kubera](#)).

B. Tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta kansallisen lainsäädännön nojalla.

Onko tuomioistuimilla, joilla ei ole vetoomusoikeutta, harkintavaltaa päättää esittävätkö ne ennakkoratkaisukysymyksen?

- Tuomioistuimet ”jonka päätöksiin ei saa hakea muutosta” voivat olla esittämättä ennakkoratkaisupyyntöä, jos jokin seuraavista ehdoista täyttyy (tämä niin kutsuttu *CILFIT*-testi):
 - Kysymys on merkityksetön.
 - Euroopan unionin tuomioistuin on jo selventänyt unionin lainsäädännön tulkintaa koskevan kysymyksen aikaisemmin (*acte éclairé*). Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, että kun ”esitetty kysymys on asiallisesti samansisältöinen kuin kysymys, josta on jo annettu ennakkoratkaisu vastaavassa tapauksessa” tuomioistuimella ei ole velvollisuutta esittää ennakkoratkaisupyyntöä.
 - Tuomioistuimen ei tarvitse esittää ennakkoratkaisukysymystä myöskään silloin kun se ”miten yhteisön oikeutta on sovellettava, on niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle siitä, miten esille tullut kysymys olisi ratkaistava” (*acte clair*).

B. Tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta kansallisen lainsäädännön nojalla.

- Asiassa [C-283/81, Cilfit](#) Euroopan unionin tuomioistuin määritteli perusteet, joiden pohjalta kansallisten tuomioistuinten on määriteltävä milloin on kyseessä *acte clair* –tapaus.
- Ensinnäkin ”sen on oltava varma siitä, että asia olisi yhtä ilmeinen muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimille ja unionin tuomioistuimelle”. (16 kohta)
- Määritelläkseen onko ”asia yhtä ilmeinen muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimille” kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon ”unionin oikeuden ominaispiirteet ja sen tulkinnasta johtuvat erityiset vaikeudet”.
- Lisäksi tuomioistuinten on otettava huomioon tulkittavan unionin säädöstekstin eri viralliset kieliversiot.

B. Tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta kansallisen lainsäädännön nojalla.

- Vuosikymmenten varrella Euroopan unionin tuomioistuin on tehnyt pieniä muutoksia *acte clair* -oppiin:
- Yhdistetyissä asioissa C-72/14 ja C-197/14, X ja van Dijk Euroopan unionin tuomioistuin selvensi, että tuomioistuin ilman vetoomusoikeutta voi määritellä onko tapaus *acte clair* myös silloin, kun alemman oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt Euroopan unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön samasta kysymyksestä.
- Asiassa C-160/14, Ferreira da Silva Euroopan unionin tuomioistuin määritteli, että jos on annettu ristiriitaista kansallista oikeuskäytäntöä samasta unionin oikeutta koskevasta asiasta, ja jos usealla jäsenvaltiolla on ollut vaikeuksia tulkita samaa unionin oikeuden kohtaa, tapaus ei ole *acte clair*.
- Asiassa C-561/19, Consorzio Euroopan unionin tuomioistuin selvensi, että “kansallista tuomioistuinta, jolla ei ole vetoomusoikeutta ei voi vaatia tutkimaan kyseessä olevan säädöstekstin kaikkia eri kieliversioita”. (44 kohta)

B. Tuomioistuimet, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta kansallisen lainsäädännön nojalla.

- Tuomioistuinten on vaikea täyttää edellytykset sen määrittelemiseksi milloin käsillä oleva tapaus on an *acte clair*.
- Euroopan unionin tuomioistuimen kirjaston sekä tutkimus- ja dokumentaatio-osaston pääosaston laatimassa [tutkimusmuistiossa](#) *acte clair* –opista todettiin, että unionin tuomioistuimet harvoin suorittavat Euroopan unionin tuomioistuimen testin sen määrittelemiseksi onko käsillä oleva tapaus *acte clair*.
- Julkisasiamies Nils Wahl totesi *T.A. van Dijk* –asiaa koskevassa [ratkaisuehdotuksessaan](#) että ”’oikean’ *acte clair* -tilanteen kohtaaminen olisi enintään yhtä todennäköistä kuin yksisarvisen tapaaminen”. (62 kohta)
- Yksi Alankomaiden korkeimmassa oikeudessa käsitelty asia on harvinainen esimerkki tuomioistuimesta, joka määritteli ”Cilfit-testin” perusteella *acte clair* –tilanteen koskien eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä annetun asetuksen yhden säännöksen tulkintaa:
 - Se kuuli muita unionin ylimpiä tuomioistuimia Euroopan unionin korkeimpien oikeuksien presidenttien verkoston kautta.
 - Se teki myös eri kieliversioiden vertailun asetuksen kyseisestä säännöksestä.

C. Mitä seuraa siitä, jos ei esitä ennakkoratkaisupyyntöä?

- Mitä voi tapahtua, jos tuomioistuin, jonka on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö ei tee niin?
- Unionin lainsäädännössä määritellään kaksi mahdollista seurausta:
 - Euroopan komissio voi käynnistää rikkomismenettelyn sitä jäsenvaltiota vastaan, jonka tuomioistuin ei ole esittänyt ennakkoratkaisupyyntöä.
 - Jäsenvaltio voidaan asettaa vastuuseen ja se voi joutua vastaamaan ennakkoratkaisupyyntönsä esittämättä jättämisen aiheuttamista vahingoista asiaa koskevalle henkilölle.

I. Rikkomismenettely

- SEUT-sopimuksen 258 artiklassa määrätään, että “jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perussopimusten mukaan kuuluvan velvollisuuden, komissio antaa asiasta lausunnon perusteluineen varattuaan ensin sille valtiolle, jota asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa”.
- ”Jos valtio, jota asia koskee, ei noudata lausuntoa komission asettamassa määräajassa, komissio voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.”
- Jos Euroopan unionin tuomioistuin katsoo, että jäsenvaltio on rikkonut unionin lainsäädäntöä ja jäsenvaltio ei korjaa rikkomuksia, komissio voi nostaa uudestaan kanteen jäsenvaltiota vastaan Euroopan unionin tuomioistuimessa, jolloin Euroopan unionin tuomioistuin määrää sakon jäsenvaltiolle.
- Asiassa [C-416/17, Komissio vs. Ranska](#) Euroopan unionin tuomioistuin katsoi, että Ranskan Conseil d'Etat oli rikkonut unionin lainsäädäntöä koska se ei esittänyt ennakkoratkaisupyyntöä Euroopan unionin tuomioistuimelle.

II. Jäsenvaltion vastuu

- Euroopan unionin tuomioistuin on määritellyt, että “jäsenvaltioiden on hyvitetävä yksityishenkilöille yhteisön lainsäädännön rikkomisesta aiheutuneet sellaiset menetykset ja vahingot, joista niitä voidaan pitää vastuullisina” ([Yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich](#), 37 kohta).
- Tämä on nk. valtion vahingonkorvausvastuuta koskeva periaate.
- Jäsenvaltiot voivat myös joutua vastuuseen vahingoista, joita yksityishenkilölle aiheutuu siitä, että Euroopan unionin tuomioistuimelle ei ole esitetty ennakkoratkaisukysymystä.
- Näin Euroopan unionin tuomioistuin totesi asiassa [C-224/01, Köbler](#).
- Mutta kynnsarvo vahingonkorvausvastuun syntymiselle on kuitenkin aika korkea:
 - On oltava syy-yhteys ennakkoratkaisukysymyksen esittämättä jättämisen ja yksityishenkilön kärsimien vahinkojen välillä.
 - On oltava vakava ja ilmeinen ennakkoratkaisukysymyksen esittämisvelvollisuuden rikkominen.

D. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikkominen

- Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa määritellään, että kansallisten tuomioistuinten on perusteltava päätöksensä.
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut toistuvasti, että tuomioistuin, joka ei esitä ennakkoratkaisupyyntöä silloin kun sillä on velvollisuus tehdä niin, eikä perustele päätöstään, rikkoo Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa:
 - [*Ullens de Schooten and Rezabek v. Belgium*](#)
 - [*Dhahbi v. Italy*](#)
 - [*Vergauwen and Others v. Belgium*](#)
 - [*Georgiou v. Greece*](#)
- Toisin sanoen, vaikka joku riidan asianosaisista pyytäisi tuomioistuinta, jolla ei ole vetoomusoikeutta, esittämään ennakkoratkaisupyyntönsä Euroopan unionin tuomioistuimelle, tämän ei tarvitse tehdä niin, mutta sen on perusteltava kieltäytymisensä asianosaiselle.

E. Ennakkoratkaisumenettelyn suoja kansallisessa valtiosääntöoikeudessa

- Joidenkin jäsenvaltioiden perustuslakituomioistuimet ovat todenneet, että ennakkoratkaisumenettely on jonkin verran suojattu kansallisessa perustuslakijärjestelmässä:
- **Saksa:** Tuomioistuin ilman vetoomusoikeutta, joka ei esitä ennakkoratkaisupyyntöä vaikka sillä on velvollisuus tehdä niin, voi syyllistyä Saksan perustuslain 101 artiklalla suojatun oikeuden tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin rikkomiseen.
- **Itävalta:** Tuomioistuin ilman vetoomusoikeutta, joka ei esitä ennakkoratkaisupyyntöä vaikka sillä on velvollisuus tehdä niin, voi syyllistyä Itävallan perustuslain 83 artiklan 2 kohdalla suojatun oikeuden tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin rikkomiseen.
- **Espanja:** Tuomioistuin ilman vetoomusoikeutta, joka ei esitä ennakkoratkaisupyyntöä vaikka sillä on velvollisuus tehdä niin, voi syyllistyä Espanjan perustuslain 24 artiklalla suojatun oikeuden tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin rikkomiseen.

REPUBLIC OF SLOVENIA
GOV.SI

Abogacia
Española
CONSEJO GENERAL

National Courts
Administration
Finland

IN COOPERATION WITH

FACULTY OF LAW,
ECONOMICS
AND FINANCE

Tämän julkaisun sisältö edustaa kirjoittajan näkemyksiä ja on hänen yksinomaisella vastuullaan. Euroopan komissio ei ota vastuuta julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Euroopan unionin
rahoittama